

**ČESKÁ REPUBLIKA,
ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE**

✉ JAKUBSKÉ NÁMĚSTÍ 3, 601 00 BRNO, P.O.BOX 234

☎ 542 42 31 31, FAX: 542 21 47 05, IČO: 60556552

💻 navratilova@uur.cz, www.uur.cz

Úkol A.4.10/S5

Monitoring mikroregionů Jihomoravského kraje

Ekonomicky slabé mikroregiony v Jihomoravském kraji

Garant MMR: Ing. Josef Vlk, CSc.

Garant ÚÚR: RNDr. Vladimíra Labounková

Řešitelský kolektiv:

RNDr. Vladimíra Labounková

Ing. Ludmila Rohrerová

Brno, říjen 2005

OBSAH:

1. ÚVOD	3
2. CÍL ÚKOLU	4
3. VYMEZOVÁNÍ PROBLÉMOVÝCH REGIONŮ V ČR.....	5
4. VYMEZOVÁNÍ PROBLÉMOVÝCH MIKROREGIONŮ NA KRAJSKÉ ÚROVNI, PŘÍKLADY METODIK POUŽITÝCH VE VYBRANÝCH KRAJÍCH	7
4.1. VYMEZOVÁNÍ PROBLÉMOVÝCH MIKROREGIONŮ NA KRAJSKÉ ÚROVNI.....	7
4.2. PŘÍKLAD METODIKY U VYBRANÝCH KRAJŮ	7
5. METODIKA VYMEZENÍ EKONOMICKY SLABÝCH MIKROREGIONŮ V JIHOMORAVSKÉM KRAJI	13
5.1. DÍLČÍ UKAZATELE PRO VYMEZENÍ EKONOMICKY SLABÝCH MIKROREGIONŮ V JIHOMORAVSKÉM KRAJI	13
5.2. ŠTANOVENÍ EKONOMICKÉ SÍLY MIKROREGIONŮ.....	14
5.3. KRITÉRIUM PRO ZAŘAZENÍ MIKROREGIONU MEZI EKONOMICKY SLABÉ MIKROREGIONY	17
6. VYMEZENÍ EKONOMICKY SLABÝCH MIKROREGIONŮ V JIHOMORAVSKÉM KRAJI V ROCE 2005	18
7. ZÁVĚR	19
PŘÍLOHY	20

1. Úvod

Nerovnoměrný rozvoj regionů je normální a do určité míry i pozitivní jev. Prohloubení sociálních, hospodářských či ekologických disproporcí v úrovni jednotlivých regionů nesmí však překročit únosnou mez.

Vedle dílčích disparit, týkajících se toho či onoho faktoru ekonomického růstu a sociálního rozvoje, existují i disparity celkového rozvoje regionů. Záměrem kraje je reagovat na tyto disparity.

K vymezení příslušných územních disparit, které na úrovni krajů mají povahu mikroregionů, slouží u jednotlivých krajů různé ukazatele a i metodika jejich vymezení je u jednotlivých krajů různá. Dostupnost ukazatelů, sloužících ke stanovení disparit na úrovni mikroregionů je někdy obtížná. Proto byl na úrovni Jihomoravského kraje typ strukturálně postižených a hospodářsky slabých mikroregionů, obdobně jako u některých jiných krajů, spojen do jedné kategorie a sice jako ekonomicky slabé regiony.

Problémem je výběr ukazatelů pro objektivní hodnocení úrovně a problémovosti regionů. Při stanovení hodnotících ukazatelů je třeba zvažovat nejen výpovědní schopnost jednotlivých ukazatelů v daném časovém okamžiku, ale rovněž změnu výpovědní schopnosti jednotlivých ukazatelů v souvislosti s měnícími se podmínkami. U navržených ukazatelů s dostatečnou výpovědní schopností je často dalším problémem obtížná dostupnost či nedostupnost těchto ukazatelů na úrovni mikroregionů.

2. Cíl úkolu

Cílem úkolu bylo navrhnout systém ukazatelů pro stanovení ekonomicky slabých mikroregionů v Jihomoravském kraji a vymezit ekonomicky slabé mikroregiony v roce 2005. Při návrhu metody vymezení ekonomicky slabých mikroregionů byly zohledněny ukazatele pro stanovení regionů se soustředěnou podporou státu a dále přístup Jihomoravského kraje k vymezování problémových regionů.

3. Vymezení problémových regionů v ČR

Od roku 1990 byla uplatňována řada regionálních opatření. Zpočátku byla regionálními opatřeními řešena zejména problematika špatného životního prostředí některých oblastí a pohraničí.

Výběr problémových oblastí (okresů) byl prováděn na základě 14-ti ukazatelů, diferencovaných různými vahami. Posledních 10 okresů bylo zařazeno do seznamu problémových. V těchto problémových okresech byly realizovány regionální programy podpory podnikání a rozvoje infrastruktury.

Usnesením vlády ČR č. 759/92 k zásadám regionální hospodářské politiky vlády byly poprvé vymezeny tzv. **hospodářsky problémové oblasti**, které zahrnují strukturálně postižené a hospodářsky slabé oblasti. Vymezení bylo pro roky 1993 a 1994 stanoveno na základě ukazatelů charakterizujících trh práce, životní úroveň obyvatel a hospodářskou úroveň a strukturu oblastí v členění podle okresů. Vymezení hospodářsky problémových oblastí vládou bylo vždy každoročně aktualizováno v rámci programů podpory malého a středního podnikání.

V roce 1994 došlo k dramatickému nárůstu nezaměstnanosti. To se odrazilo i při vymezení problémových oblastí na základě míry nezaměstnanosti jako jediného ukazatele. Míra nezaměstnanosti hraje sice při vymezení problémových oblastí významnou roli, avšak vymezení problémových oblastí pouze na základě míry nezaměstnanosti nemá obdobu v žádné jiné evropské zemi.

Od roku 1995 byly však v rámci hospodářsky problémových oblastí - vedle celých okresů - zařazovány i menší územní celky, tzv. mikroregiony, definované jako spádové obvody pověřených obecních úřadů. Důvodem pro tento posun byla skutečnost, že v rámci některých okresů existují poměrně značné rozdíly, které se okresním průměrem stírají.

Od roku 1998 se vymezují na úrovni okresů dva typy regionů se soustředěnou podporou státu

a) strukturálně postižené regiony

Oblasti s vysokým zastoupením průmyslu a vysokým stupněm urbanizace, jejichž průmyslová základna prochází výraznou restrukturalizací a poklesem, spojeným s nadprůměrnou nezaměstnaností;

b) hospodářsky slabé regiony

Oblasti charakteristické nízkou životní úrovní, nadprůměrným podílem zaměstnanosti v primárním sektoru, nízkou hustotou osídlení a vesměs i s i nadprůměrnou nezaměstnaností; většinou se přitom jedná o venkovské oblasti s nižším stupněm urbanizace a ekonomického rozvoje, avšak s lepším přírodním prostředím.

Vedle výše uvedených dvou typů oblastí mohou být podporovány i další regiony, pokud o tom rozhodne vláda. Jedná se zejména o pohraniční oblasti.

V současné době jsou v rámci ČR pro účely regionální politiky na národní úrovni (státní a krajské) **podle zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje** podporovány:

a) regiony se soustředěnou podporou státu, jak bylo popsáno výše (nově vymezené od roku 2004, v návaznosti na § 4 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, usnesením vlády č. 722 z 16. 7. 2003); tyto regiony zahrnují cca 29 % populace ČR; jedná se o regiony

strukturálně postižené a hospodářsky slabé, vesměs s vysokou mírou nezaměstnanosti, které vyžadují intenzivnější podporu ze strany státu, jedná se o:

- **strukturálně postižené regiony**, ve kterých se soustředí negativní projevy strukturálních změn, dochází k útlumu odvětví a výrobních podniků a k růstu nezaměstnanosti. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce a rozvoj podnikání;

- **hospodářsky slabé regiony**, které na základě ukazatelů hospodářského a sociálního rozvoje vykazují podstatně nižší úroveň rozvoje, než je průměrná úroveň v České republice. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce, hospodářskou úroveň a strukturu a úroveň příjmů obcí a obyvatel;

- **venkovské regiony**, které jsou charakterizovány nízkou hustotou obyvatelstva, poklesem počtu obyvatel a vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména vývoj počtu obyvatelstva, strukturu jeho zaměstnanosti a podíl obyvatelstva ve venkovských obcích;

b) ostatní regiony (§ 4 zákona), jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů, například pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory, regiony postižené živelnými pohromami, regiony se silně narušeným či poškozeným životním prostředím, regiony s méně příznivými podmínkami pro rozvoj zemědělské výroby;

c) regiony podporované na úrovni a v působnosti krajů, vymezené kraji (základem vymezení byly zpracované programy rozvoje krajů, připravené podle § 8 a § 9 zákona č. 248/2000 Sb.); tyto regiony zahrnují dalších cca 12 % populace ČR a z větší části zahrnují venkovské mikroregiony se slabým hospodářským potenciálem. Většinou se jedná o spádové obvody vybraných pověřených obcí (§ 1, § 3 odst. a) a příloha 1 zákona č. 314/2002 Sb.)

4. Vymezování problémových mikroregionů na krajské úrovni, příklady metodik použitých ve vybraných krajích

4.1. Vymezování problémových mikroregionů na krajské úrovni

Zákon o podpoře regionálního rozvoje ukládá krajům sledovat vnitrokrajské rozdíly v socio-ekonomické situaci a vymezit území, kde je nutné vyrovnávat rozdíly veřejnou podporou.

Vymezování a podpora postiženým územím vyžaduje dodržení zásad:

- podporované území nepřesáhne cca 10% podílu kraje, tj. princip koncentrace,
- změny budou v kraji sledovány průběžně, tj. princip monitorování,
- budou dopředu stanoveny cíle a hodnoty, kterých má podpora dosáhnout, tj. princip hodnocení,
- podpora doplní již působící nástroje a spojí se s místními zdroji, tj. princip partnerství a doplňkovosti.

V případě předložené metodiky vymezení ekonomicky slabých mikroregionů v rámci Jihomoravského kraje se vycházelo z bodu 1. a 2. Metodicky byla hranice problémovosti území nastavena tak, aby byla přibližně splněna podmínka 10% území kraje.

Při výběru ukazatelů byla věnována pozornost nejen vypovídací schopnosti a objektivitě ukazatelů, ale rovněž možnosti jejich průběžné aktualizace. To odpovídá požadavku bodu 2. o průběžném monitorování.

Splnění bodů 3. a 4. je již v návaznosti na předloženou metodiku v kompetenci krajského úřadu Jihomoravského kraje.

4.2. Příklad metodiky u vybraných krajů

Zákon o podpoře regionálního rozvoje ukládá sice krajům sledovat vnitrokrajské rozdíly v socio-ekonomické situaci a vymezit území, kde je nutné vyrovnávat rozdíly veřejnou podporou, avšak nestanovuje jednotnou metodiku k vymezování problémových oblastí.

Jednotlivé kraje přistupují k řešení této problematiky různě. Různé jsou rovněž jednotky, za které jsou problémové regiony označovány. Jako potenciálně vhodné jednotky (mikroregiony) se používají nejčastěji v případě jednotlivých krajů buď územní obvody stávajících pověřených obecních úřadů nebo okrsky vymezované úřady práce .

V následujícím textu jsou uvedeny příklady metodického přístupu k výběru problémových oblastí ve vybraných krajích ČR.

Zlínský kraj

Ve Zlínském kraji podle kritérií MMR (strukturálně postižené, hospodářsky slabé) není postižen žádný okres.

Pro krajský účel je navrženo hodnocení:

- **území postižených strukturálními změnami v průmyslu,**
- **území postižených strukturálními změnami na venkově a v zemědělství.**

Základní ukazatele pro hodnocení disparit:

- **území postižených strukturálními změnami v průmyslu:**

Podíl zaměstnanosti v průmyslu (sekundární sektor)

Je-li vyšší než úroveň ČR

a jako doplňující podíl zaměstnanosti v některém průmyslovém odvětví

Je-li vyšší než 20%

Pokles ekonomické aktivity obyvatel

– Je-li vyšší než úroveň ČR

Míra nezaměstnanosti v střednědobém úseku

– Je-li vyšší než úroveň ČR

- **území postižená strukturálními změnami na venkově a v zemědělství :**

Hustota osídlení

– Je-li nižší než 100 obyvatel/km²

Stárnutí obyvatel

– Je-li index stáří vyšší než úroveň ČR

Podíl zaměstnanosti v zemědělství (v primárním sektoru)

– Je-li vyšší než 1,5 násobek úrovně ČR

Míra nezaměstnanosti v střednědobém úseku

– Je-li vyšší než úroveň ČR

Přírůstek/úbytek obyvatel

– Je-li vyšší než úroveň ČR

Hodnocení odpovídá metodice, kterou uplatňuje EU pro cíl 2 Strukturální politiky a podpory v období 2000 – 2006. První ukazatele (podíl zaměstnanosti v průmyslu a v zemědělství) využívají okresních údajů, další ukazatele využívají údajů ze stávajících správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

Olomoucký kraj

Pro kraj je navrženo hodnocení, které je velmi podobné jako hodnocení v kraji Zlínském.

V Olomouckém kraji podle kritérií MMR je strukturálně významně postižen okres Přerov a hospodářsky slabý je okres Jeseník.

Pro krajský účel je navrženo hodnocení:

- **území postižených strukturálními změnami v průmyslu a službách,**
- **území postižených strukturálními změnami na venkově a v zemědělství.**

- **Pro hodnocení území postižených strukturálními změnami v průmyslu a službách jsou navrženy ukazatele:**

Podíl zaměstnanosti v průmyslu (sekundární sektor)

- je větší než 1,1 průměru ČR
- od 1 do 1,1 průměru ČR
- je menší než 1,0 průměru ČR

Pokles ekonomické aktivity obyvatel v roce 2001

- je menší než 40%
- od 40 do 42%
- je větší 42%

Míra nezaměstnanosti v střednědobém úseku (průměrná úroveň vůči ČR)

- je větší než 1,5
- od 1,3 do 1,5
- je menší než 1,3

- **Pro hodnocení území postižených strukturálními změnami na venkově a v zemědělství jsou navrženy ukazatele:**

Hustota osídlení

- je menší než 90 obyvatel/km²
- od 90 do 105 obyvatel/km²
- je větší než 105 obyvatel/km²

Stárnutí obyvatel (poproduktivní obyvatelé/předproduktivní v roce 2000)

- je větší než 1,10
- od 1,05 do 1,1
- je menší než 1,05

Podíl zaměstnanosti v zemědělství (poměr zaměstnanců místních podniků v zemědělství/průmysl)

- je větší než 0,8
- od 0,14 do 0,8
- je menší než 0,14

Míra nezaměstnanosti v střednědobém úseku (průměrná úroveň vůči ČR)

- je větší než 1,5
- od 1,3 do 1,5
- je menší než 1,3

Úbytek obyvatel (změna 2001/1991)

- je větší než 1,7
- od 0,6 do 1,7
- je menší než 0,6

Provedené hodnocení ukazuje, že v kraji existuje i území s komplexním postižením. Z obou hledisek strukturálních postižení vychází nejhůře územní obvody:

Liberecký kraj

Hospodářsky slabé a ohrožené oblasti Libereckého kraje byly vymezeny na základě čtyř ukazatelů:

míra nezaměstnanosti (při hodnocení míry nezaměstnanosti byly použity dva časové horizonty z důvodu podchycení sezónních prací a nezaměstnaných absolventů škol)

- větší než 10%

intenzita podnikatelských aktivit

- počet podnikat. subjektů na 1000 obyvatel menší než 170 PS/1000ob.

daňová výtěžnost

- daňové příjmy obcí na 1 obyvatele nižší než 4000 Kč/ob.

hustota zalidnění

- menší než 50 ob./km²

V souvislosti s tvorbou Programu rozvoje kraje byly nově vymezeny hospodářsky slabé oblasti Libereckého kraje. Stávající čtyři ukazatele byly rozšířeny o další dva ukazatele, hodnotící kvalitu lidských zdrojů. Jedná se o:

podíl ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných ve službách
podíl obyvatelstva bez maturity.

Metodika vymezení oblastí

Nejprve byly obcím u každého sledovaného ukazatele přiřazeny bodové hodnoty v rámci dvacetistupňové škály. Dále byly při vymezení hospodářsky slabých oblastí jednotlivým ukazatelům přiřazeny váhy podle významnosti a dopadů do území. Váhy byly normovány, aby součet vah byl roven číslu 1:

- míra nezaměstnanosti (ukazateli byla stanovena váha 0,3)
- daňová výtěžnost (ukazateli byla stanovena váha 0,2)
- intenzita podnikatelských aktivit (ukazateli byla stanovena váha 0,2)
- podíl ekonomicky aktivních ve službách (ukazateli byla stanovena váha 0,15)
- podíl obyvatelstva bez maturity (ukazateli byla stanovena váha 0,1)
- hustota zalidnění (ukazateli byla stanovena váha 0,05)

Maximální počet bodů, které mohla každá obec získat, je 20 bodů. Jako hranice pro zařazení obce mezi hospodářsky slabé bylo získání alespoň 13 bodů.

Z důvodu použití dvou časových horizontů míry nezaměstnanosti byla použita u každé obce ta vyšší hodnota míry nezaměstnanosti ze dvou sledovaných horizontů.

Královéhradecký kraj

Pro potřeby hodnocení a kategorizace venkova v kraji bylo jeho území zjednodušeně vymezeno jako suma obcí, s výjimkou obcí se sídlem pověřeného úřadu (mikroregionální centra), které lze v drtivé většině klasifikovat jako obce městského typu.

Regionální diferenciaci sociálně ekonomických charakteristik venkova byla hodnocena na úrovni územních obvodů POU (mikroregionů) a to na základě následujících ukazatelů:

- ***Hustota obyvatelstva***
- ***Saldo migrace***
- ***Věková struktura***
- ***Vzdělanostní struktura***
- ***Vybavenost technickou infrastrukturou***

Syntéza

Syntetické hodnocení venkova je založeno na průniku dvou kategorizací. Kromě základní kategorizace území podle sociálně ekonomického potenciálu založené na sumarizaci

standardizovaných hodnot vybraných ukazatelů, byla s ohledem na dominantně zemědělskou funkci venkovských oblastí provedena jednoduchá typologie venkova podle míry vyvinutosti jeho zemědělské funkce. Přehled použitých charakteristik a vymezených územních typů v obou kategorizacích uvádí následující přehled:

A. Kategorizace venkova podle míry sociálně ekonomické rozvojeschopnosti:

Použité ukazatele: hustota zalidnění, saldo migrace, věková struktura, vzdělanostní struktura, vybavenost obcí technickou infrastrukturou

Podle této kategorizace byly stanoveny následující typy venkova:

- 1. Rozvojový venkov**
- 2. Střídavě problémový venkov**
- 3. Problémový venkov**

B. Kategorizace venkovských oblastí podle vyvinutosti zemědělské funkce

Použitý ukazatel: Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze venkovského území

Podle této kategorizace byly stanoveny následující typy venkova:

- 1. zemědělský venkov** (vysoký podíl zemědělské půdy) - v rámci práce byly takto klasifikovány

venkovské oblasti POU s podílem zemědělské půdy vyšší než 65%)

2. střídavě zemědělský venkov (průměrný podíl zemědělské půdy 40-64,5%)

3. nezemědělský venkov (nízký podíl zemědělské půdy, méně než 40%)

Kombinací obou kategorizací bylo z 9 potenciálně možných typů venkovských oblastí vymezeno celkem 8 kategorií venkovského území.

Pardubický kraj

Regiony pro soustředěnou podporu jsou v Pardubickém kraji vymežovány na bázi mikroregionů odpovídajících okrskům úřadů práce.

Ukazatele použité k vymežování regionů pro soustředěnou podporu:

- *míra nezaměstnanosti*
- *daňová výtěžnost*
- *průměrná mzda*
- *relativní počet podnikatelů (poměr počtu podnikatelů ku počtu trvale bydlících obyvatel v tisících),*
- *hustota obyvatelstva*
- *přirozený přírůstek obyvatelstva*
- *podíl zaměstnanosti v zemědělství*
- *podíl zaměstnanosti v průmyslu.*

Jde vesměs o ukazatele, kterými disponuje ČSÚ a úřady práce. Žádný ukazatel, který by vyžadoval speciální šetření, nebyl z praktických důvodů volen.

Pokud jde o časové řady, použité pro vymežování regionů pro soustředěnou podporu, byly využity se záměrem postihnout nikoli jen momentální stav, ale dlouhodobější časové úseky, reprezentované průměrnými hodnotami. Tento krok oslabuje vypovídací schopnost zmíněných ukazatelů ve vztahu k mikroregionům.

Stanovení rozhodovacích kritérií

Rozhodovací kritéria spočívající ve volbě mezní hodnoty posuzovaných ukazatelů resp. jejich indikátorů (případně i stanovení váhy, přiřkládané tomu kterému ukazateli):

Obecně platná kritéria (platná pro všechny typy regionů pro soustředěnou podporu)

- **indikátor míry nezaměstnanosti v mikroregionu je vyšší o 25% nebo více než indikátor kraje**
- **indikátor daňové výtěžnosti v mikroregionu je 90% nebo nižší než indikátor kraje,**
- **indikátor průměrné mzdy v mikroregionu je 95% nebo nižší než indikátor kraje,**
- **indikátor relativního počtu podnikatelů v mikroregionu je 95% nebo nižší než indikátor kraje,**
- **indikátor hustoty obyvatelstva v mikroregionu je 95% nebo nižší než indikátor kraje,**
- **indikátor přirozeného přírůstku obyvatelstva v mikroregionu je záporný.**

Speciálně platná kritéria pro

strukturálně postižené a hospodářsky slabé regiony pro soustředěnou podporu :

- **indikátor podílu zaměstnanosti v zemědělství je vyšší o 15% nebo více než indikátor kraje,**
- **indikátor podílu zaměstnanosti v průmyslu je vyšší o 8 % nebo více než indikátor kraje.**

Speciálně platné kritérium pro

venkovské regiony pro soustředěnou podporu :

- **indikátor podílu zaměstnanosti v zemědělství je vyšší o 50 % nebo více než indikátor kraje.**

Za region pro soustředěnou podporu (příslušného typu) se považuje ten region, v němž jsou všechna uvedená kritéria splněna současně. Jako jediná výjimka z této zásady se připouští nesplnění nejvýše dvou podmínek u těch ukazatelů, jež jsou známy jen na úrovni okresu a které mohou tudíž na úrovni mikroregionů dosahovat výrazně odlišných hodnot (ukazatele průměrné mzdy, podílu zaměstnanosti v zemědělství nebo podílu zaměstnanosti v průmyslu).

5. Metodika vymezení ekonomicky slabých mikroregionů v Jihomoravském kraji

Pro vyjádření celkové ekonomické síly mikroregionů v Jihomoravském kraji byla využita metoda multikriteriálního hodnocení, která je založena na výpočtu souhrnného ukazatele z několika dílčích ukazatelů.

5.1. Dílčí ukazatele pro vymezení ekonomicky slabých mikroregionů v Jihomoravském kraji

Hodnocení ekonomické síly mikroregionů vychází z osmi dílčích ukazatelů:

- **Trh práce:**
 - **U₁ – míra nezaměstnanosti** (2002, 2003, 2004 – průměrná výše) – poměr počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání u úřadů práce k počtu ekonomicky aktivních obyvatel – průměrná výše stavu k 31. 12. 2002, 2003 a 2004;
 - **U₂ – míra dlouhodobé nezaměstnanosti** – poměr počtu uchazečů o zaměstnání registrovaných déle než 12 měsíců k počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání celkem k 31. 12. 2004;
- **Podnikatelské prostředí:**
 - **U₃ – míra podnikatelské aktivity** – počet podnikatelských subjektů se sídlem v mikroregionu na 1000 obyvatel k 31. 12. 2004;
 - **U₄ – změna počtu malých podnikatelských subjektů** (2000 – 2004) – rozdíl počtu nově vzniklých a zaniklých malých podnikatelských subjektů, tj. do 50 zaměstnanců, v letech 2000 – 2004 v přepočtu na 10 000 obyvatel (bez drobných podnikatelů, tj. podniků s počtem zaměstnanců do 10);
 - **U₅ – změna počtu středních a velkých podnikatelských subjektů** (2000 – 2004) – rozdíl počtu nově vzniklých a zaniklých středních a velkých podnikatelských subjektů, tj. subjektů zaměstnávajících 50 a více zaměstnanců, v letech 2000 – 2004 v přepočtu na 10 000 obyvatel;
- **Doplňující ukazatele:**
 - **U₆ – daňové příjmy obecního rozpočtu na 1 obyvatele** – výše daňových příjmů obecních rozpočtů v roce 2004 v přepočtu na 1 obyvatele;
 - **U₇ – index stáří** – poměr obyvatel ve věku do 15 let a obyvatel nad 65 let k 31. 12. 2004;
 - **U₈ – hustota obyvatel** – počet obyvatel na 1 km² v roce 2004.

Všechny navržené ukazatele jsou sledovány až do úrovně obcí a je možná jejich každoroční aktualizace.

5.2. Stanovení ekonomické síly mikroregionů

Výpočet ekonomické síly mikroregionů probíhal ve dvou základních krocích:

- A) výpočet dílčích ukazatelů,
- B) výsledné hodnocení.

ad A) Výpočet dílčích ukazatelů

- Statistické hodnotě každého ukazatele v daném mikroregionu byla přidělena bodová hodnota. Rozpětí zjištěných hodnot bylo u každého dílčího ukazatele rozděleno s využitím matematických metod lineárně na body od 1 do 100. Body byly přiděleny podle zásady čím vyšší počet bodů, tím lepší situace v mikroregionu.
- Výsledné body byly vynásobeny vahou příslušného dílčího ukazatele a byla získána vážená bodová hodnota dílčích ukazatelů. Váhy jednotlivých ukazatelů stanovila skupina expertů z oborů regionálního rozvoje, geografie a ekonomie, a to metodou párového srovnání. Metoda párového srovnání je založena na srovnání každého ukazatele se všemi ostatními ukazateli (viz Tab. 1). Kritériem pro srovnání byla otázka: „Který ze dvou srovnávaných ukazatelů má větší význam pro posouzení ekonomické úrovně mikroregionů?“ Výhodou uvedené metody je to, že kombinuje názory a přístupy odborníků různých profesí a současně potlačuje subjektivní přístup k hodnocení.

ad B) Výsledné hodnocení (ekonomická síla mikroregionu vyjádřená souhrnným ukazatelem)

- Výsledná hodnota byla vypočtena jako součet vážených bodových hodnot dílčích ukazatelů příslušného mikroregionu (viz Tab. 2).

Tab. 1 Párové srovnání ukazatelů pro hodnocení ekonomické síly mikroregionů

Preference hodnotit 0 Preference hodnotit 1	míra nezaměstnanosti	dlouhodobě nezaměstnaní	míra podnikatelské aktivity	rozdíl nově vzniklých a zaniklých malých podnikatelských subjektů (bez drobných podnikatelů)	rozdíl nově vzniklých a zaniklých středních a velkých podnikatelských subjektů	daňové příjmy obcí	index stáří	hustota osídlení	Součet preferencí
míra nezaměstnanosti									
dlouhodobě nezaměstnaní									
míra podnikatelské aktivity									
rozdíl nově vzniklých a zaniklých malých podnikatelských subjektů (bez drobných podnikatelů)									
rozdíl nově vzniklých a zaniklých středních a velkých podnikatelských subjektů									
daňové příjmy obcí									
index stáří									
hustota osídlení									

Tab. 2 Stanovení ekonomické síly mikroregionu

Ukazatel	Název ukazatele	Měr. jedn.	Hodnota	Body (U _x)	Váha (v _x)	Vážená hodnota (U _x v _x)
U ₁	míra nezaměstnanosti	%			0,214	
U ₂	míra dlouhodobé nezaměstnanosti	%			0,188	
U ₃	míra podnikatelské aktivity	podnik/1000 obyv.			0,161	
U ₄	změna počtu malých podnikatelských subjektů	podnik/10 000 obyv.			0,134	
U ₅	změna počtu středních a velkých podnikatelských subjektů	podnik/10 000 obyv.			0,152	
U ₆	daňové příjmy obecního rozpočtu na 1 obyvatele	Kč/obyv.			0,080	
U ₇	index stáří	X			0,054	
U ₈	hustota osídlení	obyv./km ²			0,018	
Ekonomická síla mikroregionu						$\sum_{x=1}^n U_x v_x$

5.3. Kritérium pro zařazení mikroregionu mezi ekonomicky slabé mikroregiony

Po vyjádření ekonomické síly mikroregionů prostřednictvím souhrnného ukazatele byla vypočtena průměrná výše souhrnného ukazatele za všechny mikroregiony a mikroregiony byly seřazeny podle dosažených hodnot souhrnného ukazatele. Mezi ekonomicky slabé byly zařazeny mikroregiony, které dosáhly méně než **85 %** průměrné výše souhrnného ukazatele.

6. Vymezení ekonomicky slabých mikroregionů v Jihomoravském kraji v roce 2005

Souhrnný ukazatel vyjadřující ekonomickou sílu mikroregionu dosáhl u jednotlivých mikroregionů v Jihomoravském kraji v roce 2005 hodnot v rozpětí od 25,54 do 69,11 bodů (viz Příloha, Tab. 2 Ekonomická síla mikroregionů vyjádřená prostřednictvím souhrnného ukazatele). Průměrná výše souhrnného ukazatele činila 52,94 bodů. Mezní hodnota pro stanovení ekonomicky slabých mikroregionů, tj. 85 % průměrné výše souhrnného ukazatele, dosáhla výše 45,00 bodů.

Ekonomicky slabé mikroregiony v Jihomoravském kraji v roce 2005

V roce 2005 byly v Jihomoravském kraji mezi ekonomicky slabé mikroregiony (mikroregiony s hodnotou souhrnného ukazatele menší než 85 % průměrné výše) zařazeny mikroregiony:

- 1) Sdružení obcí Mikroregion Moštěnka (okres Hodonín)
- 2) Svazek obcí mikroregion Podchřibí (okres Hodonín)
- 3) Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Hornácko (okres Hodonín)
- 4) Svazek obcí Dyje (okres Znojmo)
- 5) Dobrovolný svazek obcí NIVA (okres Znojmo)
- 6) Mikroregion Ždánicko (okres Hodonín)
- 7) Mikroregion HOVORANSKO (okres Hodonín)
- 8) Mikroregion Kahan dso (okres Brno-venkov)
- 9) Svazek obcí Sever Znojemska (okres Znojmo)

Mikroregiony v Jihomoravském kraji sdružovaly v roce 2005 celkem 574 958 obyvatel a zaujímaly území o rozloze 5 535 km².

Pozn.: Obce, které jsou členy více mikroregionů, byly do celkového počtu obyvatel a celkové rozlohy území započteny pouze jednou.

Mikroregiony, zařazené v roce 2005 mezi ekonomicky slabé, sdružovaly celkem 65 obcí, v nichž žilo 50 565 obyvatel, tj. 9 % obyvatel všech mikroregionů v Jihomoravském kraji. Zaujímaly území o rozloze 690 km², tj. 13 % rozlohy všech mikroregionů v Jihomoravském kraji.

Žádná obec v Jihomoravském kraji není členem více ekonomicky slabých mikroregionů.

7. Závěr

Předložená zpráva navrhuje metodu pro stanovení ekonomicky slabých mikroregionů v Jihomoravském kraji a vymezuje ekonomicky slabé mikroregiony v Jihomoravském kraji v roce 2005.

V roce 2005 bylo mezi ekonomicky slabé mikroregiony zařazeno devět mikroregionů, které sdružují 65 obcí s celkem 50 565 obyvateli, tj. 9 % obyvatel všech mikroregionů v Jihomoravském kraji. Ekonomicky slabé mikroregiony jsou koncentrovány především v okresech Hodonín (pět mikroregionů) a Znojmo (tři mikroregiony). Všechny mikroregiony, které byly pro rok 2005 zařazeny mezi ekonomicky slabé, sdružují méně než 10 000 obyvatel, z toho pět mikroregionů sdružuje méně než 5 000 obyvatel.

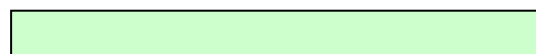
Přílohy

Tab. 3 Ekonomická síla mikroregionů vyjádřená prostřednictvím souhrnného ukazatele (pořadí mikroregionů podle dosažených bodů)

Pořadí	Mikroregion	Okres	Ekonomická síla mikroregionu	
			bodová hodnota souhrnného ukazatele	procentuální podíl z průměrné výše souhrnného ukazatele
1	Ponávka - svazek obcí Česká, Lelekovice, Vranov	Brno-venkov	69,11	130%
2	Mikroregion Rakovec	Vyškov	66,67	126%
3	Mikroregion Hustopečsko	Břeclav	66,03	125%
4	Mikroregion Rajhradsko	Brno-venkov	65,80	124%
5	DOBRÁ VODA	Břeclav	65,37	123%
6	Mikroregion Kloboucko	Břeclav	64,97	123%
7	Mohyla míru - Austerlitz o.p.s.	Brno-venkov	64,52	122%
8	Časnýř	Brno-venkov	63,62	120%
9	Dobrovolný svazek obcí Deblín	Brno-venkov	62,93	119%
10	Region Cezava	Brno-venkov	62,30	118%
11	Znojmsko	Znojmo	62,21	118%
12	Svazek obcí Mohyla míru	Brno-venkov	62,18	117%
13	Dobrovolný svazek obcí LVA	Břeclav	61,57	116%
14	Mikroregion Kuřimka	Brno-venkov	61,57	116%
15	Svazek obcí Dražanská vrchovina (vč. Vyškova)	Vyškov	61,46	116%
16	Region Židlochovicko	Brno-venkov	61,14	115%
17	Mikroregion Rokytnice	Brno-venkov	60,95	115%
18	Svazek obcí "Větrník"	Vyškov	60,86	115%
19	Černohorsko	Blansko	60,54	114%
20	Boskovicko	Blansko	59,06	112%
21	SWAZEK OBCÍ PŘI FORMANSKÉ CESTĚ	Znojmo	58,13	110%
22	"Koválov" - dobrovolný svazek obcí Žabčice, Unkovice, Přísnotice	Brno-venkov	57,74	109%
23	Svazek obcí "Melicko"	Vyškov	57,29	108%
24	Svazek obcí Panství hradu Veverčí	Brno-venkov	56,53	107%
25	Mikroregion Bzenecko	Hodonín	55,76	105%
26	Zájmové sdružení obcí - JEVIŠOVKA	Znojmo	55,60	105%
27	Dobrovolný svazek Ždánický les a Politaví	Vyškov	55,38	105%
28	Svazek obcí Kunštátsko - Lysicko	Blansko	54,61	103%
29	Mikroregion ČEBÍNKA	Brno-venkov	54,60	103%
30	Olešnicko	Blansko	53,46	101%
31	Mikroregion Hodonínsko	Hodonín	52,42	99%
32	Mikroregion MIROSLAVSKO	Znojmo	52,24	99%
33	VITIS - Čejkovice, Mutěnice, Velké Bílovice	Hodonín	51,89	98%
34	Sdružení obcí ČISTÁ JIHLAVA	Břeclav	51,83	98%
35	Spolek pro rozvoj venkova Moravský Kras	Blansko	51,46	97%
36	Svazek obcí SVITAVA	Blansko	51,01	96%
37	Mikroregion Porta	Brno-venkov	50,33	95%
38	Mikroregion Letovisko	Blansko	50,26	95%
39	Dobrovolný svazek obcí Jevišovicka	Znojmo	50,14	95%
40	Ivanovická brána, svazek obcí	Vyškov	50,00	94%

Pořadí	Mikroregion	Okres	Ekonomická síla mikroregionu	
			bodová hodnota souhrnného ukazatele	procentuální podíl z průměrné výše souhrnného ukazatele
41	Svazek obcí Malá Haná	Blansko	49,55	94%
42	Mikroregion Ivančicko	Brno-venkov	49,46	93%
43	Region Podluží	Břeclav	49,39	93%
44	Svazek obcí - Domašov, Litostrov a Říčky	Brno-venkov	49,21	93%
45	Sdružení pro rozvoj a obnovu obcí Vranovska	Znojmo	48,90	92%
46	Svazek obcí MORAVIA	Znojmo	48,90	92%
47	Mikulovsko	Břeclav	48,52	92%
48	Mikroregion Lomnicko	Blansko	48,07	91%
49	Moravskokrumlovsko	Znojmo	47,86	90%
50	MIKROREGION BÍLÝ POTOK svazek obcí LAŽÁNKY, MARŠOV, BRANÍŠKOV, SVATOSLAV	Brno-venkov	47,81	90%
51	Mikroregion Strážnicko	Hodonín	47,29	89%
52	Mikroregion BABÍ LOM	Hodonín	46,01	87%
53	Mikroregion Nový Dvůr	Hodonín	45,60	86%
54	Zájmové sdružení obcí Hrušovanska	Znojmo	45,49	86%
55	Dobrovolný svazek obcí Severovýchod (Ždánicko, Kyjovsko, Bzenecko)	Hodonín	45,35	86%
56	Svazek obcí Sever Znojemska	Znojmo	44,06	83%
57	Mikroregion Kahan dso	Brno-venkov	42,67	81%
58	Mikroregion HOVORANSKO	Hodonín	42,20	80%
59	Mikroregion Ždánicko	Hodonín	40,42	76%
60	Dobrovolný svazek obcí NIVA	Znojmo	39,54	75%
61	Svazek obcí Dyje	Znojmo	36,96	70%
62	Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Hornácko	Hodonín	35,14	66%
63	Svazek obcí mikroregion Podchřibí	Hodonín	30,93	58%
64	Sdružení obcí Mikroregion Moštěnka	Hodonín	25,54	48%

Vysvětlivky:

ekonomicky slabé mikroregiony

Tab. 4 Dílčí ukazatele – přehled dosažených statistických hodnot za jednotlivé mikroregiony

Mikroregion	Okres	Míra nezaměstnanosti	Dlouhod. nezaměstnanost	Míra podnik. aktivity	Rozdíl nově vzniklých a zaniklých malých podnik. subjektů	Rozdíl nově vzniklých a zaniklých středních a velkých podnik. subj.	Daňové příjmy obcí	Index stáří	Hustota osídlení
		%	%	podnik/1000 obyv.	podnik/10 000 obyv.	podnik/10 000 obyv.	Kč/obyv.	x	obyv./km ²
Boskovicko	Blansko	9,2	40,2	183,1	6,04	1,21	8 725	1,08	134
Černoohorsko	Blansko	6,6	29,2	168,2	5,76	0,00	6 823	0,79	109
Mikroregion Letovisko	Blansko	10,5	42,0	165,8	9,03	0,00	7 050	1,04	94
Mikroregion Lomnicko	Blansko	10,1	42,4	177,2	4,07	0,00	6 050	1,14	43
Olešnicko	Blansko	9,7	24,3	144,8	0,00	0,00	6 240	1,19	64
Spolek pro rozvoj venkova Moravský Kras	Blansko	8,7	34,1	160,9	1,05	0,00	6 474	1,05	93
Svazek obcí Kunštátsko – Lysicko	Blansko	9,2	40,5	188,5	2,12	1,06	6 496	1,24	72
Svazek obcí Malá Haná	Blansko	9,7	29,5	128,0	1,25	0,00	6 564	1,25	95
Svazek obcí SVITAVA	Blansko	8,7	37,9	166,2	2,70	0,00	6 563	1,09	80
Časnýř	Brno-venkov	8,2	28,7	209,5	3,45	0,00	6 395	1,10	103
Dobrovolný svazek obcí Deblín	Brno-venkov	7,5	33,3	180,3	12,65	0,00	6 146	1,15	55
"Koválov" - dobrovolný svazek obcí Žabčice, Unkovice, Přísnotice	Brno-venkov	7,2	27,3	153,5	3,41	-3,41	12 951	1,20	150
MIKROREGION BÍLÝ POTOK svazek obcí LAŽÁNKY, MARŠOV, BRANIŠKOV, SVATOSLAV	Brno-venkov	7,6	37,1	153,6	0,00	0,00	6 037	0,82	53
Mikroregion ČEBÍNKA	Brno-venkov	7,5	41,4	169,0	0	2,06	6 573	1,05	124
Mikroregion Ivančicko	Brno-venkov	11,0	43,7	175,6	4,71	0,47	7 209	1,15	151
Mikroregion Kahan dso	Brno-venkov	11,5	37,0	147,8	-1,08	0,00	6 119	0,92	215
Mikroregion Kuřimka	Brno-venkov	7,4	34,4	199,8	-1,47	0,74	7 757	1,13	282
Mikroregion Porta	Brno-venkov	7,4	36,1	126,8	4,49	0,00	7 032	1,09	108
Mikroregion Rajhradsko	Brno-venkov	7,0	29,8	208,0	5,07	0,00	6 865	0,92	216
Mikroregion Rokytnice	Brno-venkov	8,3	30,4	191,6	2,84	0,00	7 316	1,12	129
Mohyla míru - Austerlitz o.p.s.	Brno-venkov	8,4	33,4	201,6	4,07	1,16	7 658	0,99	235
Ponávka - svazek obcí Česká,	Brno-venkov	7,3	30,2	244,9	3,60	0,00	6 742	1,05	128

Mikroregion	Okres	Míra nezaměstnanosti	Dlouhod. nezaměstnanost	Míra podnik. aktivity	Rozdíl nově vzniklých a zaniklých malých podnik. subjektů	Rozdíl nově vzniklých a zaniklých středních a velkých podnik. subj.	Daňové příjmy obcí	Index stáří	Hustota osídlení
		%	%	podnik/1000 obyv.	podnik/10 000 obyv.	podnik/10 000 obyv.	Kč/obyv.	x	obyv./km ²
Lelekovice, Vranov									
Region Cezava	Brno-venkov	9,0	31,8	190,8	6,33	0,49	7 327	1,08	140
Region Židlochovicko	Brno-venkov	9,2	32,4	186,1	5,65	0,43	7 596	1,18	132
Svazek obcí - Domašov, Litostrov a Říčky	Brno-venkov	8,0	44,4	221,7	-8,27	0,00	6 292	1,30	46
Svazek obcí Mohyla míru	Brno-venkov	7,7	31,4	188,8	5,06	0,00	7 054	1,15	174
Svazek obcí Panství hradu Veveří	Brno-venkov	9,0	36,2	208,5	0,00	0,00	6 941	1,10	131
DOBRÁ VODA	Břeclav	12,2	21,1	227,1	4,83	0,00	6 322	0,98	73
Dobrovolný svazek obcí LVA	Břeclav	11,4	35,1	224,6	4,61	0,23	8 443	1,14	161
Mikroregion Hustopečsko	Břeclav	10,5	28,5	213,4	6,23	0,69	7 204	1,22	105
Mikroregion Kloboucko	Břeclav	9,5	27,9	194,8	3,95	1,58	6 875	1,06	81
Mikulovsko	Břeclav	16,1	44,3	216,3	4,05	0,51	7 886	1,33	81
Region Podluží	Břeclav	13,5	37,9	185,2	4,74	0,00	7 253	1,10	111
Sdružení obcí ČISTÁ JIHLAVA	Břeclav	11,8	40,2	184,1	1,85	0,92	8 151	1,18	71
Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Horňácko	Hodonín	17,2	45,1	171,3	1,04	0,00	7 003	1,05	65
Dobrovolný svazek obcí Severovýchod (Ždánicko, Kyjovsko, Bzenecko)	Hodonín	15,2	44,4	177,2	4,87	1,08	7 871	1,03	120
Mikroregion BABÍ LOM	Hodonín	14,5	46,6	188,7	5,30	0,59	8 273	0,92	205
Mikroregion Bzenecko	Hodonín	13,6	38,4	181,6	9,08	1,40	7 961	1,17	118
Mikroregion Hodonínsko	Hodonín	17,1	44,3	221,2	7,36	1,27	8 049	1,09	321
Mikroregion HOVORANSKO	Hodonín	14,5	43,5	173,5	3,18	0,00	7 218	1,14	109
Mikroregion Nový Dvůr	Hodonín	16,5	41,0	184,9	4,56	0,76	7 036	1,16	171
Mikroregion Strážnicko	Hodonín	16,0	37,5	187,8	2,92	0,73	7 366	1,05	105
Mikroregion Ždánicko	Hodonín	16,9	45,8	162,2	-1,19	2,38	8 641	1,02	74
Sdružení obcí Mikroregion Moštěnka	Hodonín	19,2	51,4	155,2	0,00	0,00	6 833	1,02	76
Svazek obcí mikroregion Podchřibí	Hodonín	16,7	45,1	150,0	0,00	0,00	6 536	0,78	105

Mikroregion	Okres	Míra nezaměstnanosti	Dlouhod. nezaměstnanost	Míra podnik. aktivity	Rozdíl nově vzniklých a zaniklých malých podnik. subjektů	Rozdíl nově vzniklých a zaniklých středních a velkých podnik. subj.	Daňové příjmy obcí	Index stáří	Hustota osídlení
		%	%	podnik/1000 obyv.	podnik/10 000 obyv.	podnik/10 000 obyv.	Kč/obyv.	x	obyv./km ²
VITIS - Čejkovice, Mutěnice, Velké Bílovice	Hodonín	13,8	41,8	224,0	3,03	0,00	7 782	1,21	118
Dobrovolný svazek Ždánický les a Poltaví	Vyškov	10,9	38,4	186,5	4,43	0,89	7 641	1,10	131
Ivanovická brána, svazek obcí	Vyškov	10,3	38,7	165,7	4,01	0,00	7 532	1,04	79
Mikroregion Rakovec	Vyškov	10,0	31,2	200,8	5,24	1,31	9 720	1,06	123
Svazek obcí Dražanská vrchovina (vč. Vyškova)	Vyškov	10,0	38,5	195,7	3,63	1,98	8 077	1,13	260
Svazek obcí "Melicko"	Vyškov	11,5	35,6	176,8	13,86	0,00	6 667	1,16	96
Svazek obcí "Větrník"	Vyškov	11,3	40,3	189,7	9,97	2,49	7 277	1,12	75
Dobrovolný svazek obcí Jevišovicka	Znojmo	7,9	26,6	148,4	-5,58	0,00	7 061	0,64	36
Dobrovolný svazek obcí NIVA	Znojmo	22,4	31,7	158,4	4,90	0,00	7 426	1,60	40
Mikroregion MIROSLAVSKO	Znojmo	15,0	27,9	194,1	0,00	0,00	7 524	1,18	65
Moravskokrumlovsko	Znojmo	12,8	38,6	190,2	0,72	0,00	6 971	1,17	69
Sdružení pro rozvoj a obnovu obcí Vranovska	Znojmo	19,8	25,2	212,3	-1,92	0,00	8 361	1,04	24
Svazek obcí Dyje	Znojmo	22,1	30,3	151,8	0,00	0,00	7 280	1,63	46
Svazek obcí MORAVIA	Znojmo	16,1	37,3	174,1	0,00	2,98	6 923	1,13	50
SWAZEK OBCÍ PŘI FORMANSKÉ CESTĚ	Znojmo	12,1	27,6	189,0	6,33	0,00	6 924	1,07	41
Svazek obcí Sever Znojemska	Znojmo	15,9	33,8	185,6	0,00	0,00	6 816	0,89	31
Zájmové sdružení obcí - JEVIŠOVKA	Znojmo	15,8	28,3	201,6	2,54	0,00	7 845	1,63	59
Zájmové sdružení obcí Hrušovanska	Znojmo	19,8	31,9	169,4	2,36	0,79	7 843	1,62	52
Znojemsko	Znojmo	11,0	33,1	204,5	5,34	0,00	7 139	1,96	144